

Evaluační zpráva

Chaloupka 2017 – Centrum pro spokojenou rodinu

Mgr. Martina Schneiderová, Ph.D.

2017

1. Úvod

Hlavním cílem projektu je posilování rodičovských kompetencí, zkvalitňování rodinných vztahů a poskytování komplexní pomoci rodinám s dětmi prostřednictvím aktivit, které směřují k předcházení negativních jevů v rodině a jsou v souladu s Komunitním plánem Statutárního města Ostravy pro rok 2015- 2018 v oblasti Děti a rodiny jehož jsme aktivními členy, Strategického plánu sociálního začleňování Ostrava 2015- 2018, kde spolupracujeme v projektu Sociální inkluze a Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb v MS kraji na léta 2015-2020, na jehož základě bylo podpořeno 5 projektů na rok 2016.

Cíle budou naplněny prostřednictvím aktivit (individuální a skupinové poradenství pro vztahy, pro rodiny se specifickými potřebami, kurzy zdravotní a finanční gramotnosti, pomoc pro rodiny v krizi a finanční tísní, osvěta a zvyšování rodičovských kompetencí, podpora aktivit pro otce, podpora mezigeneračních vztahů a sdílení prostor pro jiné odborníky v oblasti rodiny).

Cíl: 1- Předcházet negativním jevům v rodinách

Popis: Provádění pravidelných vyhledávání rodin s problémy typu depistáž. Depistáže budou prováděny v rámci všech aktivit centra, po celou dobu provozu centra, a to se soc. pracovníkem, který prošel v této oblasti vzděláváním. Klienti budou informováni o všech aktivitách centra, především o poradenství, vzdělávání, tréninkových aktivitách. Tím budeme preventivně působit proti soc. patologickým jevům v rodině s cílem zabránit případným rodičovským selháním a dysfunkčnosti rodin. Dojde k šíření informací mezi širší veřejnost v MS kraji a rovněž dojde k využívání partnerských vazeb s organizacemi. Zdrojem informací pro zjišťování potřeb jsou rodiny, které pravidelně navštěvují aktivity RKC Chaloupka. Důraz je kladen na skutečnost, aby se zde cítili bezpečně. Aktivity centra, jejichž náplní je kromě cvičení spolu s dětmi trávení času s ostatními rodiči, sdílení zkušeností apod., jsou hrazeny z jiných zdrojů. Cíle bude dosaženo prováděním depistáží.

Cíl: 2-Zapojit rodiče do tréninkových aktivit

Popis: Cílem vzdělávacích a tréninkových aktivit je získání znalostí a dovedností v rámci vzdělávání a jejich praktický aplikace v konkrétních situacích. Vzájemným propojením vzdělávání, poradenství a praktického nácviku v podobě tréninkových aktivit dojde k posilování rodičovských kompetencí a tím k prevenci sociálně patologických jevů v rodině.

Cíle bude dosaženo např. těmito aktivitami:

- Příprava na porod a rodičovství - přednášky, praktická a fyzická příprava na porod a rekonvalescenci
- Vzdělávací semináře a workshopy s praktickým nácvikem z oblasti zdraví a výživy
- Právní minimum pro rodiče
- Doprovázení - nácvik řešení konkrétních situací v jiném než domácím prostředí
- Semináře s praktickým nácvikem Respektovat a být respektován, alternativní způsoby výchovy dětí, zejména se specifickými potřebami
- Semináře s praktickým nácvikem z oblasti Bezpečnosti dětí a prevence
- Blok seminářů s psychologem
- Klub Berušek - setkání rodičů s kojenci a praktický nácvik péče o děti do 1 roku

Cíl: 3- Předcházet konfliktům v rodinách a zajistit služby asistovaného styku

Popis: Cílem asistencí je nejen umožnit rodiči setkávat se se svým dítětem, ale postupně by měl vývojsituace směřovat k pozitivním změnám, a to k dosažení takových změn, že rodiče jsou v budoucnu schopni obejít se bez pomoci sociálního pracovníka. Doba poskytování služby je vždy individuální, rozhodující je snaha rodičů o dosažení pozitivních změn.

Rodiče dítěte, kteří již spolu nežijí, dítě bydlí u jednoho z nich, druhý rodič má zájem a pochopitelně i právo se dále se svým dítětem vídat. Mezi rodiči je však mnoho nedořešených

konfliktů z minulosti, a tak mnohdy jednají způsobem, kterému dítě nerozumí a který může mít neblahý dopad na jeho psychiku.

Asistence může být poskytována v průběhu celé doby kontaktu rodiče s dítětem, ale rovněž může být poskytnuta pouze při předávání dítěte. Cílem je vytvořit pro dítě co možná nejpřirozenější, klidný a nezatěžující způsob přechodu od jednoho rodiče k druhému.

Cíl: 4- Udržet, popř.rozšířit odborné poradenství do dalších městských obvodů, včetně aktivit pro rodiny

Popis: V průběhu roku 2013 došlo k rozšíření aktivit poradny pro rodiny s problémy, na které bychom chtěli navázat zkvalitněním a dalším rozšířením aktivit. Na základě poptávky dané prováděnými depistážemi, a na základě aktivní spolupráce s oddělením SPOD na městském obvodě, městě i kraji, a na základě spolupráce s organizacemi pracujícími s rodinami se spec. potřebami dojde k zachování stávajících služeb a rozšíření poradenských aktivit o další oblasti.

- prevence výchovných problémů
- rodiny se spec. potřebami (hendikep, ADHD)
- psychologické p.

V průběhu evaluace projektu Chaloupka 2017 – centrum pro spokojenou rodinu proběhla evaluace, kterou se zhodnotila efektivita projektu a zacílení na cílovou skupinu. Pomocí evaluace proběhne komplexní zhodnocení efektivitu projektu.

2. Cílová skupina projektu

V RKC Chaloupka se pracuje s několika cílovými skupinami. Specifické podmínky mají tyto cílové skupiny:

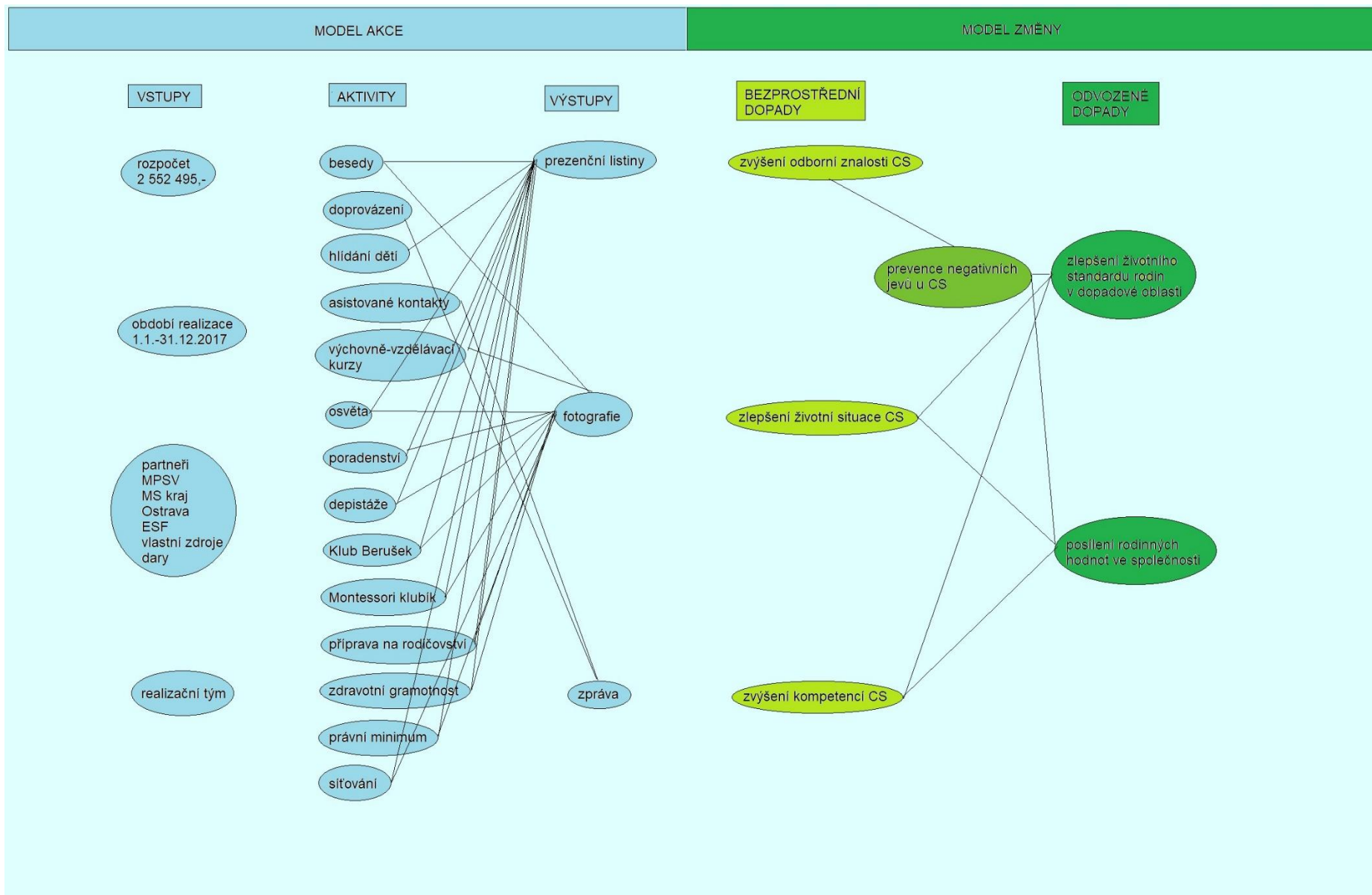
S cílovou skupinou rodiny s dětmi, rodiče na mateřské a rodičovské dovolené a těhotné ženy s partnery se pracuje především v souvislosti se zvyšováním rodičovských kompetencí. Tyto rodiny vyhledávají prostředí, ve kterém se dozvědí něco nového od odborných poradců, ale i kontakt s rodinami se stejnými problémy, kdy si mohou předávat navzájem informace a posílit sebevědomí při pocitu selhání ve své dané roli. Za tímto účelem jsou v centru poskytovány odborné semináře a workshopy, ale i skupinová setkání v prostorách RKC.

Součástí je nácvik rodičovských dovedností, a to jak v situacích předvídatelných, jako jsou například různá vývojová stádia dítěte, tak i v situacích nepředvídatelných, jako je smrt v rodině či rozvod. Klienti mají velké problémy při sladování profesního a rodinného života. Ženy s malými dětmi mají často problém s uplatněním na trhu práce a zpětnou integrací do pracovního života. Z druhé strany ženy, které již pracují, často nezvládají přetížení a kombinaci péče o děti a domácnost, z čehož jim vyvstanou psychické problémy, které se často vyvinou v problémy psychosomatické. Těmto nabízíme poradenskou a psychologickou pomoc, besedy na tato témata, vzdělávací semináře apod. Důležitou podporu v podobě osvěty, poradenství a tréninkových aktivit rovněž nabízí centrum v oblasti předluženosti a zvýšené míře špatného životního stylu rodin, která vede k zvyšování zdravotních rizik. Nejohroženější skupinou jsou lidé žijící v sociálně vyloučených komunitách, samoživitelé, početné rodiny, nezaměstnaní, zdravotně postižení a cizinci, kteří potřebují recept, jak se ze svízelné životní situace dostat.

Rodičům v problémových rodinách chybí podpora, motivace, sociální kontakty a podpůrná sociální síť. Tyto jim RKC Chaloupka poskytuje. Potřebnost pro CS zjišťuje organizace i v dalším obvodu Slezská Ostrava.

U rodin menšin se snažíme o jejich integraci a pochopení v majoritní společnosti.

Obrázek 1 Logický model projektu

3. Proces evaluace

Cílem sumativní evaluace je:

- **zhodnotit soulad mezi designem projektu a naplněním očekávaných dopadů projektu,**
- **zhodnotit soulad mezi realizací projektu a plánem (předpoklady) projektu,**
- **zhodnotit naplnění předpokladů pro kvalitní realizaci projektu,**
- **zhodnotit kvalitu a využitelnost výstupů,**
- **Identifikovat faktory posilující či bránící úspěšné realizaci projektu.**

Evaluace vychází z logického modelu projektu. Sumativní evaluace je s ohledem na své cíle tvořena tzv. metodologicky smíšeným výzkumem, tedy kombinací kvalitativních a kvantitativních metod, přičemž oběma přístupům je přidělena v poznacích stejná váha, přístup bude kongruentní. Sumativní evaluace bude probíhat po celou dobu realizace projektu a bude zaměřena nejen na klíčové momenty v rozvoji kompetencí v oblasti prevence a eliminace násilí na pracovišti, ale také na samotnou implementaci získaných dovedností u obou cílových skupin.

Cílovou skupinou evaluace jsou:

- realizační tým
- klienti RC Chaloupka

3.1. Evaluační matice

Níže jsou shrnuty základní otázky sumativní evaluace a jejich podotázky. Ke každému tématu jsou uvedeny ukazatele, zdroje dat a nástroje/metody práce s daty.

Hlavní otázky sumativní evaluace:

1. Do jaké míry byl design projektu navržen tak, aby bylo dosaženo očekávaných dopadů projektu?

a. Bylo organizační zajištění projektu dostatečné?

Ukazatele	Účastníci z CS nemají námitky k organizačnímu zajištění aktivit Nejsou problémy s řízením projektových aktivit
Zdroj dat	Realizační tým Cílová skupina Prezenční listiny
Metoda sběru dat	Pozorování Hlubkové rozhovory Dotazníkové šetření Statistika návštěvnosti

b. Proběhly v projektu všechny potřebné/relevantní aktivity?

Ukazatele	Účastníci z CS hodnotí aktivity obsahově užitečné. Odborná úroveň aktivit je hodnocena účastníky z CS jako vysoká. Odborná úroveň aktivit je hodnocena realizačním týmem jako vysoká
Zdroj dat	Realizační tým Cílová skupin
Metoda sběru dat	Pozorování Hlubkové rozhovory Dotazníkové šetření

c. Byli zapojeni relevantní členové realizačního týmu?

Ukazatele	Kvalifikace a schopnosti členů realizačního týmu
Zdroj dat	Realizační tým Kvalifikační dokumentace
Metoda sběru dat	Dotazníkové šetření Pozorování

2. Do jaké míry byl soulad mezi realizací projektu a plánem (předpoklady) projektu?

a. Byl dodržován harmonogram projektu?

Ukazatele	Podstatné změny v harmonogramu
Zdroj dat	Prezenční listiny
Metoda sběru dat	Analýza dokumentů

b. Byly dosaženy plánované indikátory a výstupy?

Ukazatele	Míra splnění plánovaných indikátorů a výstupů
Zdroj dat	Žádost o dotaci z rozpočtu MPSV Výstupy aktivit
Metoda sběru dat	Analýza dokumentů

3. Do jaké míry byly splněny předpoklady pro kvalitní realizaci projektu?

a. Splnění předpokladů z hlediska realizátora, partnerů a cílové skupiny?

Ukazatele	Zpoždění v plnění harmonogramu Podstatné změny projektu Akceptace výstupů bez výhrad Spokojenost CS
Zdroj dat	Prezenční listiny Žádost o dotaci z rozpočtu MPSV Dotazník
Metoda sběru dat	Analýza dokumentů Dotazníkové šetření

4. Jsou výstupy projektu kvalitní?

a. Jaké výstupy vznikly a zda vůbec, jak jsou využívány a jako jsou hodnoceny?

Ukazatele	Počet vytvořených výstupů Oponentura výstupů Návštěvnost webu
Zdroj dat	Realizační tým Cílové skupiny Prezenční listiny
Metoda sběru dat	Pozorování Hlubkové rozhovory Dotazníkové šetření

5. Jaké jsou faktory posilující či bránící úspěšné realizaci projektu?

a. Jaké faktory pomohly k úspěšné realizaci projektu?

Ukazatele	Počet posilujících faktorů
Zdroj dat	Realizační tým Cílové skupiny
Metoda sběru dat	Pozorování Hlubkové rozhovory Dotazníkové šetření

b. Jaké faktory bránily úspěšné realizaci projektu?

Ukazatele	Počet bariér
Zdroj dat	Realizační tým Cílová skupina
Metoda sběru dat	Hlubkové rozhovory Dotazníkové šetření

4. Analýza rizik sumativní evaluace

Níže jsou shrnuta základní rizika, která hrozí při realizaci sumativní evaluace, a způsob jejich managementu.

1) Časové průtahy zejména na počátku projektu

Řešení:

Kvalitní příprava potřebných podkladů před zahájením projektu. Gestor společně s realizačním týmem projektu ihned pečlivě plánují všechny aktivity projektu.

2) Personální změna v rámci realizačního týmu

Řešení:

Pečlivé sestavení realizačního týmu, v průběhu projektu bude zajištěna zastupitelnost jednotlivých pracovníků prostřednictvím spolupráce, konání pravidelných informačních schůzek, pravidelné zálohování dat.

3) Časová náročnost rozsáhlých evaluačních aktivit

Řešení:

Pečlivé plánování jednotlivých evaluačních aktivit.

4) Nízká ochota cílové skupiny spolupracovat na evaluačních aktivitách

Řešení:

Tvorba co nejvíce úsporných způsobů sběrů dat, přizpůsobení komunikace jednotlivým cílovým skupinám, výběr vhodných konzultantů důstojného pracoviště, kteří nastaví důvěrný vztah s cílovou skupinou, vysvětlení účelu evaluačních aktivit, opakované oslovení cílových skupin.

5) Nedostatečná dostupnost informací pro sběr dat

Řešení:

Sestavení zkušeného evaluačního týmu, případná revize evaluačního designu.

5. Podrobný popis užitých metod

5.1. Hlubkové rozhovory

Hlubkový rozhovor umožňuje respondentovi vyjadřovat své názory na zkoumanou problematiku, díky čemuž výsledky takového výzkumu přináší detailní informace o zkoumaném jevu. Jedná se o nestrukturovaný individuální rozhovor tazatele a respondenta zaměřený na určité téma, při kterém se tazatel snaží proniknout do respondentova nitra a objevit klíčové postoje, motivy a vztahy. Tazatelem u tohoto typu výzkumu zpravidla bývá zkušený psycholog či sociolog, jeho úkolem je vést respondenta k tomu, aby na dané téma volně hovořil. Pokud se v jeho vyprávění vyskytne nějaká zajímavá informace, tazatel ho povzbuzuje k rozvinutí myšlenky. Pomocí co nejvolnějších, ale tematicky předem vymezených asociací, zjišťuje specifické relevantní obsahy, které lze najít na všech úrovních vědomí.

Vedení hlubkového rozhovoru vyžaduje citlivost, koncentraci, interpersonální porozumění a disciplínu. Je nutné dopředu zvážit obsah otázek, jejich formulaci a pořadí a také délku rozhovoru. Tyto záležitosti se řeší buď před rozhovorem, nebo až v jeho průběhu. Důležité části rozhovoru jsou především začátek a konec. Na začátku dotazování musí tazatel prolomit respondentovy případné psychické bariéry a získat souhlas s nahráváním. Na konci rozhovoru nebo při loučení je vysoká pravděpodobnost získání důležitých informací. Tazatel by měl dotazovanému nabídnout možnost dodatečného kontaktu, kdyby chtěl doplnit ještě nějaké další informace.

Otázky jsou v hlubkovém rozhovoru důležitým stimulem pro respondentovu odpověď. Formulace otázky patří ke klíčovým prvkům, které určují, jak bude respondent odpovídat. Proto by měly být otázky opravdu otevřené, neutrální a jasné. Základním cílem při vymýšlení otázek je co nejvíce redukovat vnučování odpovědi již samotnou formulací otázky. Při rozhovoru nesmí docházet k tomu, aby tazatel pokládal více otázek najednou. Při správně vedeném rozhovoru by měl tazatel i respondent cítit, že se jedná o rovnocennou konverzaci. Tazatel musí jasně sdělit, jaké informace požaduje a z jakého důvodu jsou pro něho důležité. Právě kvůli uchování důvěry by měl tazatel poskytnout informaci o účelu otázky, protože jejich důvod nemusí být respondentovi vždy jasný.

Při rozhovoru patří mezi nejdůležitější aspekty přístup k dotazovanému a postoj vůči obsahu sdělení. Během rozhovoru musí tazatel vybízet dotazovaného k vyprávění určitým chováním, současně ale nesmí ovlivnit odpovědi tím, že by kladně či záporně na odpovědi reagoval. Jeho chování tedy vyžaduje neutralitu a zároveň musí podněcovat respondenta k dalším podrobnostem. Důležité tedy je dávat respondentovi najevo, že je pro výzkum velmi zajímavá osoba a totéž platí o obsahu jeho sdělení. Důležité je dbát na průběh rozhovoru. Někdy mohou být odpovědi příliš zdlouhavé či doplňovány o nepodstatné poznámky, což snižuje efektivnost rozhovoru. Tazatel musí předem vědět, co je cílem rozhovoru a jaké informace se chce dozvědět, pokládat správné otázky, které povedou k informačně hodnotným odpovědím. Pro tento typ výzkumu bývá obvykle osloven menší počet respondentů, např. deset. Při dotazování většího počtu respondentů se odpovědi obvykle opakují a výzkum tak pozbývá na efektivnosti. Vzorek je pečlivě vybrán tak, aby co nejvíce odpovídal cílové skupině.

V rámci evaluace projektu byly realizovány hlubkové rozhovory jak s cílovou skupinou, kdy byli informanti vybíráni záměrným výběrem skrze jednotlivé aktivity projektu. Osloveno bylo 50 informantů v průběhu roku. Hlubkové rozhovory byly realizovány s celým realizačním týmem 2x v průběhu celého projektu.

5.2. Pozorování

Pozorování spolu s rozhovorem patří k nejstarším a nejvíce využívaným metodám získávání kvalitativních poznatků. Od běžného pozorování se odlišuje tím, že je záměrné, výzkumník/učitel si dopředu určuje, co a jak bude pozorovat. Je to postup, při kterém shromažďujeme informace prostřednictvím pozorného sledování a zapisování např. chování jedinců či průběhu událostí.

Cílem pozorování jsou jevy a vztahy, které jsou identifikované a definované. Pozorování může být prováděno smyslovými orgány, nebo pomocí přístrojů. Co bylo vnímáno, je pečlivě a systematicky zaznamenáváno. Pozorovatelé mohou zaznamenávat všechno, co vidí, nebo mohou zaznamenávat pouze určité proměnné. K zaznamenávání slouží standardní protokoly, např. hodnotící formuláře vyplňované před, během a po programu. Pozorování může pomoci

ověřit platnost informací získaných prostřednictvím dotazníků nebo rozhovoru, tzn. že na základě pozorování daného chování je možné údaje získané v rozhovoru nebo v dotazníku potvrdit. Pozorování bylo realizováno v průběhu jednotlivých aktivit. Každá z aktivit byla pozorována alespoň jednou.

5.3. Analýza dokumentů

Analýza dokumentů je sada metodických postupů používaných pro získání informací z dokumentárních zdrojů ve studiu společenských jevů a procesů za účelem řešení konkrétních výzkumných problémů. Je to velice významná metoda analýzy, sloužící ke sběru dat při provádění výzkumu, ve kterém dokumenty mohou být použity jako primární, tak i sekundární zdroj informací.

Analýza dokumentů proběhla především při hodnocení výstupů projektu a kontrole plnění a časového harmonogramu.

5.4 Dotazníkové šetření

Dotazníkové šetření je jedna z kvantitativních metod, která je hojně využívána v sociologii. Výzkumy prováděné pomocí dotazníkovému šetření se dají měřit sociologické jevy a také jejich analýzu za použití matematických modulů a statistických technik. Dotazníky jsou zaslány či sděleny ústně vybrané skupině lidí. Díky této metodě je možné sesbírat velké množství dat s méně podrobnými informacemi. Tyto informace mohou být aplikovány na širší okruh lidí.

Dotazníky byly distribuovány mezi 500 respondentů.

6. Závěr evaluace

Co se týče navrženého designu projektu, bylo dosaženo očekávaných dopadů projektu. Organizační zajištění bylo dostatečné, proběhly všechny relevantní aktivity, byli zapojeni relevantní členové realizačního týmu.

V harmonogramu nebyly zaznamenány žádné větší změny a bylo dosaženo plánovaných výstupů aktivit. Můžeme tedy říci, že realizace a plán projektu jsou v souladu. Vytknout lze nerovnoměrné rozložení aktivit v průběhu projektu, kdy je četnost aktivit v prvních 4 měsících projektu výrazně nižší než v měsících následujících. To lze přikládat finanční nejistotě v souvislosti s výsledkem dotačního řízení, který je pravidelně znám až v druhé čtvrtině roku.

Dle nastavených kritérií kvality můžeme o projektu říci, že byl realizován kvalitně. Výstupy je možné taktéž považovat za kvalitní.

K úspěšné realizaci projektu pomohli zejména kvalifikovaní členové realizačního týmu. Nejsou známy bariéry, které bránily úspěšné realizaci projektu.

Projekt byl proveden v souladu s plánovaným harmonogramem v dostatečné kvalitě, cíl byly naplněny můžeme ho tedy označit za úspěšný.

